

ŽIVLJENJE IN SVET

STEV. 2.

V LJUBLJANI, 15. JULIJA 1984.

KNJIGA 16.

SELLA HASSE

NA DELU (lesorez)

DOLGOST ŽIVLJENJA PRI ŽIVALIH

TISOČLETNI KROKODILI IN ENODNEVNE MUHE

Enodnevne muhe in tisočletni krokodili so vsakemu domač pojmu, kakor dejstvo, da je človek z 90. letom že presegel običajno starost. Iz tega lahko sklepamo, da je dolgost življenja pri različnih živalih zelo različna, a vendar pripovedovanju o tisočletnih krokodilih na tihem ne verjamemo preveč, kajti malo čudno je, da bi žival, ki bi se rodila v sredini srednjega veka, živel še danes.

O slonih navajajo najbolj fantastične številke, kar se tiče njih starosti. V resnici sicer nimamo pravih podatkov o tem, lahko si pa mislimo, da so 100 do 200 letni sloni nekaj normalnega, saj potrebuje mladič celih 30 let, da dozori v potomstva sposobnega samca. Če hoče imeti dovolj potomstva, mora tedaj doseči že prav častljivo starost.

A ne samo sesalci, tudi drugi živalski razredi imajo svoje metuzaleme. Na Dunaju so imeli jastreba, ki je živel 118 let, drugega, ki je učakal 101 leto, in orla, ki je štel 104. Neka gos je pričakala 80 let, kar se nam vidi povsem neverjetno.

Da-li živi krokodil res 1000 let, znano še ne more povedati, vsekako pa so najbolj dolgožive živali med plazilci. Rothschild je daroval londonskemu zoološkemu vrtu želvo, ki so jo ulovili že čisto odraslo l. 1737. Na nekem otoku Indskega oceana. Danes jo cenijo na 300 let in to bi bila najstarejša žival, za katero gotovo vemo, 200 letne želve niso nič »posebnega«.

Lepe številke dobimo pri ribah. Čeprav spada poročilo o 250 letni ščuki nekako tja, kamor poročilo o 100 letnem krokodilu, je vendar mogoče, da učkajo ščuke, krapi in lososi preko 100 let. 15 do 20 letni slaniki že niso nobena senzacija več.

Med mehkužci je omeniti rečno školjko bisernico, ki so jo l. 1901. našli živo pri Oelsnitzu in v koje školjko je bila vrezana letnica 1851. Takšne školjke utegnejo po mnogih izkušnjah doživeti 80 do 100 let.

Pri žuželkah je težko določiti starost, kajti tu imamo več stopenj razvoja (ličinka, buba, žuželka), ki jih je treba seveda vse upoštevati. Tako muha enodnevna ne živi samo en dan, temveč dosti dalje, en dan živi samo razvita žival. »Neumrljivi« majniški hrošč živi 3

do 5 let, na jugu manj, na severu več.

Deževniki učkajo do 10 let, trakulje in trihine celo 20 do 30 let — če njih neprostoovoljni gostitelj prej ne umre.

Če primerjamo te podatke o živalih s podatki o rastlinah, opazimo na prvi pogled, da so rastline bolj trdožive. 1000 let za hrast, 2000 let za libanonsko cedro, 3000 let za cipreso, so tu običajne številke.

Če hočemo vedeti, zakaj nastopi smrt pri raznih živalih tako različno, se moramo najprvo vprašati: kakšno nalogo naj izpolni žival za svojega življenja?

Odgovor je preprost: Vsako bitje mora skrbeti za ohranitev svoje vrste, za nje obstoj v boju s konkurenco. Ko je to dolžnost izpolnila, je smisel njenega življenja opravljen. Splošna korist gre torej tudi tu preko osebne koristi. Prosta narava ne podaljšuje življenja za to, ker je lepo ali življenja vredno. Njegovo trajanje je odmerjeno natanko tako, da izpolni svojo dolžnost. Čim se je cvet oplodil in je sposoben dati sad, odpadejo cvetni listi, a ker eno samo cvetenje dostikrat ne zadostuje za ohranitev vrste, cvete rastlina še drugo ali tretje leto. Pri mnogih rastlinah pa zadostuje v ta namen en sam cvet. Pomislimo na krasne, dekorativne cvete sredozemske agave. Čim je rastlina pognala svoj cvet, vemo, da se bliža konec njenega življenja.

Podobno je pri živalih. Že pri slonu smo povedali, da je njegovo visoko starost pojasniti s tem, da se zelo pozno razvije v žival, ki je sposobna dati potomstvo. Vrhu tega nosi ta samica mladiča kakšnih 20 mesecev. Potrebuje torej v resnici mnogo let, da rodi dovolj potomstva za ohranitev vrste. V splošnem velja, da živijo živali, ki potrebujejo mnogo časa za svoj razvoj, dolgo, živali, ki rasejo hitro, pa živijo malo časa.

Tudi za ljudi je v teh stvareh zdrav nauk. Prvič vemo, da izpolni zdrav rod svojo življenjsko nalogo le tedaj, če rodi dovolj potomcev za svojo ohranitev; drugič pa sledi iz tega, da se podaljšanje življenjske dobe po napredku moderne medicine ne da izenačiti z manjšim številom potomstva.

(Po razpravi dr. G. Hagenerja — k)

NA SOLUNSKO GLAVO

ANTON KAPPUS

Druge pojme o razdaljah imamo v Sloveniji, druge imajo v Južni Srbiji in povsem druge na primer v Rusiji.

V Sloveniji se pritožujete, ker imate eno, dve ali celo tri ure pešhoje do železniške postaje; v Južni Srbiji hodijo otroci, kolikor sploh hodijo, tudi dve uri daleč v šolo. Reven kmet na bornem osličku napravi 30 km in več v enem dnevu, da v mestu proda nekaj sira, masla ali jajc, da si za to kupi najpotrebnejše za dom. Hribovski Arnavt pa prehodi na poziv gosposke do 60 km v eni smeri, da pride v njeno središče. Prijatelj Rus mi je pravil, da pri njih sosed obiskuje soseda 80 in več km daleč. Ako gremo zgodaj zjutraj iz Skoplja 3 do 4 ure do lovišča, lovimo do poznega popoldneva ter se spet vrnemo v Skoplje, ni to nič posebnega.

Prostrana je Južna Srbija, prometne razmere niso povsod najboljše, zato so v mnogih krajih prometna sredstva konjiči, oslički in dobre, hoje navajene noge.

Sicer se pa tukaj nobenemu ne muči. Ako ne pride danes do cilja, pride jutri ali pojutrišnjem. Spotoma se po vaseh zadržuje pri prijateljih in sorodnikih, da se malo pogovori in nabere novic.

Nam, ki smo navajeni hiteti že skoraj po ameriško, ki računamo po minutah in sekundah, ki pred vsako turo gledamo po voznih redih in proučujemo razne vodiče, karte in prospekte, je tako obnašanje in pojmovanje časa, kakor ga ima ljudstvo Južne Srbije, tuje in nepojmljivo. Navajeni smo dnevnega vrvenja in hitenja, v katerem zapravljamo svoje že itak kratko odmerjeno življenje, dobro voljo in razpoloženje.

Slovenski turist, ki prideš v južno-srbske gore, vzemi si dovolj časa, pusti na strani vse prospekte in vozne rede, boš skromen in zadovoljen z malenkostjo, privadi se časovnemu pojmu domačina, in poln lepih doživljajev se boš vrnil v življenjski vrvež, med suhoparne spise, zapuščene knjige, društva, politiko in kavarne.

Od Skoplja do Solunske glave je v značni črti okoli 40 km. Do njenega podnožja ne vodijo avtomobilske ceste, niti železnica, ampak skromne vaške poti in steze. Ako nočeš hoditi, si lahko najameš sivca osliča ali konjiča. Planin-

skih hotelov, koč in drugih udobnosti v gorovju Solunske glave za enkrat še ni, niti kričečih turistov in modernih turistinj. Navezan si na gostoljubnost kmetov, pastirjev in orožnikov, ki v teh neobljudenih krajih visoko po planinah vestno vrše svojo službo.

Prijatelj Pavle je hotel takoj v prvih dneh po prihodu v Skoplje obleteti visoke in najvišje vrhove okoliških gora in je zato iskal primerne družbe. Ni je mogel takoj dobiti, ker so se vsi izgovarjali, da nimajo časa, da niso hribolazci in da je nesmiselno hoditi po gorah, ko je v Skoplju tako lepo pri čevapčićih, ražnjicah in čaši hladnega piva. Slednjič se je seznanil s knjigarnarjem Iličem, ki je bil planinec tudi že takrat, ko se je v teh krajih redko komu sanjalo o planinstvu in ki je že prva povojna leta izkoristil za obisk Triglava in drugih naših gora. Obljubil je Pavlu, da bo našel primerno družbo.

Gospod Ilič je res zbral potrebno družbo in sklenjeno je bilo, da gremo na Solunsko glavo, najvišji vrh gorskega masiva nad rekami Vardarjem, Tresko in Babuno. Ta 2540 m visoki vrh, ki se v obliki skoraj pravilne piramide, še pozno pomladi pokrit s snegom, iznad ostalega gorovja dviga proti nebu in ki je v jasnih dneh iz Skoplja proti jugu dobro viden, me je vedno mikal in nestrpno sem čakal na odhod.

Na Veliki Šmaren ob treh popoldne smo se zbrali pri kavarni Monopol v predmestju Skoplja.

Trije Torbeži iz Dražilova, ki so popoldne pritovorili v Skoplje lesno oglje, so nas s konjički že čakali pred kavarno. Točna sva bila tudi midva s Pavlom. Drugi so prihajali drug za drugim, — Torbeži so bili že siti čaja in kave, a midva brizgancev, ko je zadnji član družbe nekaj pred šesto uro v novih vojaških čevljih prikorakal na zbirališče. Dva sta se odjavila še v teku popoldneva. Bilo nas je enajst navdušenih turistov. Bisage, nahrbtnike in drugo smo naložili na konjičke in okoli pol sedmih odrinili.

Ko je šla naša karavana skozi vasi, ležeče na vzhodnem pobočju hriba Vodnjo, so nas spraševali kmetje kam in kako. Pojavila se je vest, da smo »sud za razgraničavanje šume« in res so nas v vasi Rakotince pričakovali občinski

očetje, zadržali našo karavano nam postregli z domačo rakiijo in nam objasnili želje, kaj naj se od gozdvov dodeli njihovi občini. Vse smo jim obljubili in gledali, da hitro odrinemo.

Okoli desetih zvečer smo bili pri zgodovinskem samostanu Sv. Marka v Markovi reki in počivali.

Tovariš v novih vojaških čevljih je sklenil, da ostane čez noč v samostanu,

za prenočišče v samostanu. Pobrali smo šila in kopita, tovariša posadili na konjička ter po znanih in neznanih potih, med grmovjem in skalovjem odrinili proti Dražilovem.

Po skoraj sedemurni hoji nas je ob eni po polnoči dražilovski vaški predstojnik prijazno sprejel na konak. Polegli smo po asurah (pletalina od rogoževine) in čilimih ter trdo zaspali.

MARKOV SAMOSTAN

zjutraj pa se vrne v Skoplje, ker mu je bilo že dovolj turizma v tem obvalu, saj skoraj ni mogel več premikati nog. Dva tovariša v veselem razpoloženju sta začela prepevati, pomagali smo jima mi drugi, toda pobožnim menihom naše petje ni bilo všeč. V samostanskem zidu so se odprla mala vratica, pokazala se je razkuštrana glava z visoko kamilavko ruskega meniha in božji mož nam je v ruski srbščini zapretil, da nam bo poslal v goste samostanske hlapce, ako se hitro ne poberemo.

Izmučeni tovariš v novih vojaških čevljih je opustil svojo namero, da pros

Since je pogledalo izza Osogorskih planin in poslalo svoje prve žarke čez Ovčje polje in kumanovsko ravnino proti Skoplju. Iz lesene munare dražilovske bogomolje se je oglasil muezin in klical vernike k molitvi, v vasi so kričali pastirji, zbirajoč kozje črede, žene in dekleta v belih ogrinjalih, skrivajoč obraze pred tujci, so hitele na vaški vodnjak. Pripravljali smo se na daljnji pohod. Gostitelj nam je ponudil svežega kozjega mleka in belega sira, mi pa smo obdarovali njegovo deco, se poslovili in odrinili.

D A L J E

SNÖVI, KI POSPEŠUJEJO RAST

Went in Kögl sta že pred delj časom izolirala neko snov — krstila sta jo na ime »auxin« — ki pospešuje navpično rast rastlinskih stanic in ki je povsod v mladem zelenju. V najnovejšem času je pa R. J. Williams odkril še neko drugo snov, ki učinkuje podobno kakor auxin. Odkril jo je najprvo v glivah kvasnicah, pozneje pa jo je izoliral tudi iz vsakovrstnih živalskih organov in tkiva, iz ostrig, jajc, mehkužcev, v posebno veliki množini pa iz mleka. Po vsej priliki gre za neki univerzalni faktor, od katerega je odvisna rast vsega živalskega sveta na eni strani ter rast vseh gliv in kvasov, Novo odkrita snov je izrazita kislina in so ji nadeli ime »pantoten-

ska kislina«. Iz vidikov biologije je posebno zanimivo to, da imajo po eni strani zelene rastline, po drugi strani pa glive, kvasi in vse živalske vrste dvojje povsem različnih snovi, od katerih je odvisna njih rast.

NALIVNO PERO

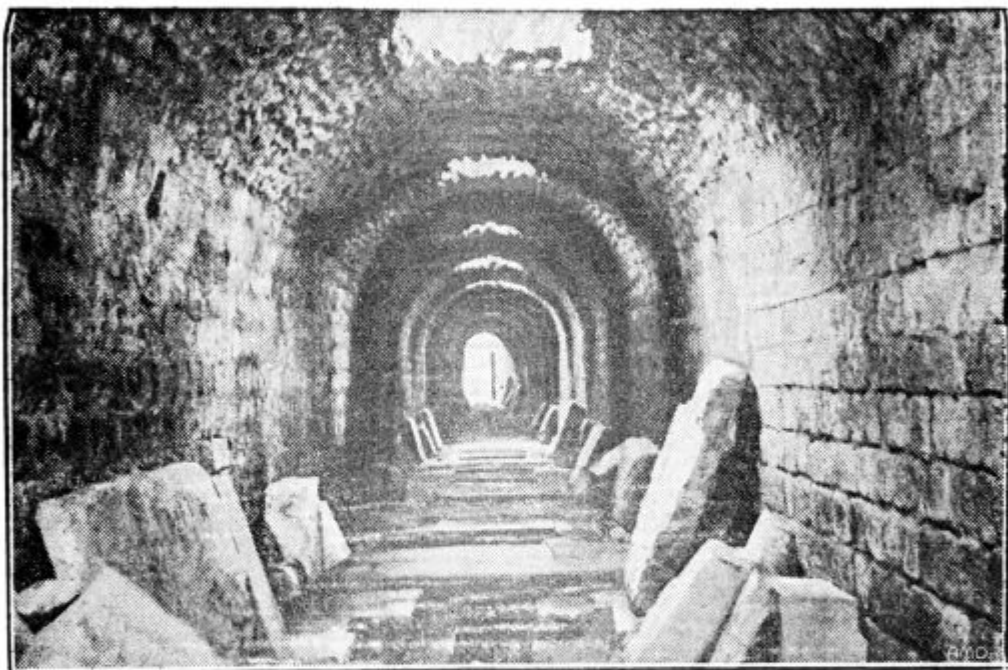
ali stilograf, je izumil pariški urar Mallat l. 1854 in ga nazval porte-plume-encrier, t. j. peresnik-tintnik; danes mu pravijo Francozje stylo(graphpe).

ZDRAVILIŠČA V STAROGRŠKI DOBI

Stara Grčija je imela tri slovita zdravilišča: v Epidavru, na otoku Kosu in v Pergamu. V vsakem teh zdravilišč so častili Asklepija (Eeskulapa), boga zdravilske vede. Zdravljenje so vodili svečeniki in zdravniki ter je obstajalo pred vsem v hidrotterapiji, heliotterapiji, telesnih vajah in dieti.

Velikodušnost bogatega Američana je omogočila berlinskemu raziskovalcu dr.

v Asklepejon (Eskulapovo svetišče in zdravilišče), ki je ležalo v okolici mesta. S propilej je opazil širok, zaprt prostor, v katerem je mrgolelo božnikov. Med njimi so stopali duhovni v dolgih, belih oblačilih. Stopil je proti svetemu studencu pod veliko, senčno platano. Voda je tekla iz vira v široko kotanjo in se zlivala preko njenih robov. Okoli te kotanje so se gnetli bolniki kakor roj čebel. Pil je »sladko vodo« in ubogal

Wiegandu, da je l. 1928. pričel z izkopavanji v Pergamu, a sedaj je objavil obsežno knjigo o poslednjih tega dela.

Svetišče in zdravilišče v Pergamu so zgradili v 4. stoletju pred našim štetjem. Razdejal ga je kralj Pruzias iz Bitinije, a so ga na novo zgradili in povečali v dobi rimskega gospostva. Elius Aristides, pisatelj II. stoletja po n. št., nam je ostavil natančen opis te ustanove in zdravilnih ustanov, ki so jih tu prakticirali.

Aristid si je po raznih brezuspešnih poskusih zdravljenja v Mali Aziji sam zdravil težko bolezen v Pergamu. Prišel je tja pozimi, v velikem mrazu. Zdravniki so ga pregledali in mu predpisali kopeli v bližnji reki. Začel je s tem brez vsakega navdušenja in se je dal odvesti

zdravnike ter duhovne tako, da je ostavil Pergamos popolnoma ozdravljen.

V svojem poročilu natančno popisuje, kako so ga zdravili. Skozi propileje je stopil zjutraj v Asklepejon, kjer je žrtvoval ovco ali kozo. Od tam je šel k studencu pit zdravilno vodo. Potem je v spremstvu svečenika odšel skozi daljši predor do temnega hodnika, ki je obkrožal bazo svetišča, in se tu vlegel na svežo kožo živali, ki jo je bil žrtvoval. Tam je čakal spanca. V jutro drugega dne je prišel k njemu svečenik, da ga povede v višje nadstropje, kjer so se zdravniki posvetovali. Vprašali so ga, kakšne sanje je imel ponoči. Eden izmed svečnikov je te sanje razložil in spregovoril z zdravniki o načinu zdravljenja. Ta način je bilo treba izpolniti

do zadnje pičice in bolnik je bil pod strogim nadzorstvom. Med drugim se je moral drgniti z blatom, tekati s telovadnim korakom in v sami sraciji po trikrat okoli svetišča, spatí v popolnoma temni veži svetišča in to v precejšnjem mrazu. Vse te stvari pa so delale čudeže. Aristid poroča o popolni ozdravitvi oseb, ki so болоvale na očeh, ušesih, grlu, tolšči itd. Neozdravljivih bolnikov in nosečih žensk niso sprejemali v pergamsko zdravilišče.

Iz njegovega poročila je razvidno, da niso tu uporabljali skoraj nobenih lečil. Voda iz svetega studenca je bila glavno lečilo in pacienti so jo pili v velikih množinah. Da je imela v resnici zdravilen učinek, nas ne more presenetiti, saj so v naših dneh ugotovili, da je radioaktivna. Veliko vlogo pa so imele seveda tudi telesne vaje. Bolnikom so bila na razpolago razna razvedrila, tako gledališče, v katerem je bilo prostora za 5000 oseb, in koncerte, kakor v kakšnem modernem zdravilišču. Iz Aristidovih besed je razvidno, da so v Pergamu zdravili tudi z neko vrsto magnetizma.

Kaj je ostalo od tega znamenitega staroveškega zdravilišča? Kakor vse kaže, ga je v bizantski dobi razdejal potres, pozneje so zgradili pravoslavno cerkev na kraju nekdanjega paganskega svetišča. Našli so ostanke te cerkve. V tistem času je predor, o katerem govori rimski pisec, rabil kot cisterna za vodo svetega studenca. Potem so na ta studenec za dolga stoletja pozabili. Toda po njegovem ponovnem odkritju v naši dobi so ga začeli prebivalci spet uporabljati v prvotnem smislu in pravijo, da dela čudeže.

Iz Wiegandovega opisa si lahko napravimo točno sliko o zdravilišču, kakršno je bilo v starih časih. Ta slika se sklada popolnoma z Aristidovim poročilom. Med griči, ki so zasajeni z oljko, opazimo še danes četverooglat prostor, ki meri 130 m v dolžino, 126 m v širino. Na treh straneh tega prostora se dvigajo ostanke marmornih stebrov z jonskimi in korintskimi kapiteli. Vhod je bil na vzhodni strani, in sicer skozi pokrit peristol. Za propilejami so na severni strani odkrili temelje tlakovanega dvorišča, ki so ga obdajale dolbine s kipi. Na marmornem tlaku je videti še ostanke mozaika. Na južni strani so ostanke dveh okroglih svetišč. Eno se je dvigalo na četverokotni ploščadi. Široke stopnice so vodile v okroglo dvorano s

sedmimi dolbinami. V eni je bil Asklepijev kip, v dveh drugih kipa njegovih hčerk Higijeje in Panakeje. Nad tem svetiščem je bila na znotraj z mozaiki in fajansami pokrita kupola s premerom 40 metrov.

Drugo svetišče je bolje ohranjeno in je po vsem videzu rabilo terapevtičnim svrham. Imelo je dve nadstropji. V spodnjem so trije koncentrični krogi zidovja in stebrov. Notranja kroga sta obokana in temna. Okoli nizkega zidu vnanjega hodnika — tu je moral nedvomno Aristid tekati okrog svetišča. V zgornjem nadstropju je bila velika, s kupolo pokrita dvorana.

V spodnjem nadstropju so odkrili vrata, ki so vodila v 80 m dolg, obokan predor. Njegove stene so bile krite z marmornatimi ploščami. Predor vodi do studenca v sredini Asklepejona. Podzidje okrog studenca je pokrito z zanimivimi napismi.

Gledališče, o katerem govori Aristid, je bilo v severnovzhodnem kotu s stebri zaprtega prostora in je zelo dobro ohranjeno. Predstavlja enega najlepših primerkov staroveških gledališč, kar so jih odkrili doslej. Sedeži v stopnicah so bili belo marmornati, prizorišče, ki so ga obdajali kipi, pa je izdelano z raznobarnim marmorjem.

Ves Asklepejon preprega kompleksiran in zelo dobro ohranjen sistem kanalizacije. Lončene cevi so odvajale deževnico, tako da je bila vsa prostornina varna pred poplavo.

Vse to nam kaže, da so stari Grki tudi v tem pogledu dobro razumeli svojo stvar in da bi ne imeli dosti povoda zavidati nas, otroke 20. stoletja, za naše napredke v zadevi zdravilskih ustanov. Ck

STRELJANJE BREZ SMODNIKA

Trdovratno se ponavlja vest, da se je Japoncem posrečilo konstruirati strelno orožje, ki prav nič ne zaostaja za orožjem na običajna streliva. O podrobnostih konstrukcije je znano le to, da daje inicialno silo za izmetavanje projektilov bencinski motor. Ideja mehaničnega strelnega orožja ni nova. Že pred 15 leti so nekje konstruirali mehanični top, ki je streljal s pomočjo sredobežne sile. Kroglice so se polgale na prav naglo se vrtečo ploščo in so po nekaj obračajih odletavale z velikansko brzino skozi luknjo na obodu. S tem mehaničnim načinom se je posrečilo na 50 korakov prestreliti 2 cm debelo oklopno ploščo. Velika prednost mehaničnega strelnega orožja je v tem, da deluje nevidno in neslišno ter da si posamezni strelil lahko slede v skoraj poljubno kratkih presledkih.

DNEVA NE POVE NOBENA PRATKA

4. julija je umrla v Valenci gospa Marija Curie-Sklodowska,

Gospa Curie je bila Poljakinja. Rodila se je 7. novembra 1867 v Varšavi kot hči tamošnjega licejskega ravnatelja Skłodowskega. 1891 je prišla v Pariz ter se je 1897 poročila s profesorjem Curiem. Že kot deklica je želela nadaljevati svoj študij fizikalne kemije v Parizu. Sama je izjavila: »Najlepši trenutki mojega življenja so bila moja prva dela z mojim bodočim možem prof. Curiem in najgloblja bol, ki sem jo kdaj doživela, je bila nesreča mojega moža, ki je zahtevala njegovo življenje.«

Skupno s svojim možem je odkrila radij, ki pomeni popolnoma novo dobo v fiziki in kemiji, pa tudi v biologiji, fiziologiji in patologiji. Moderna biološka in fiziološka veda sta prišli na podlagi raziskovanja polmena radijskih alfa, beta in gama žarkov v živalski in rastlinski celici do drzne podmene, da je radioaktivnost temeljen pojav, čigar spoznanje bo vodilo človeštvo do odkritja življenjske skrivnosti. Kakor je povzročil Kopernik s svojim delom »De revolutionibus orbium coelestium« popoln prevrat v zvezdoslovju, tako je povzročilo odkritje radija pravo revolucijo v fiziki, kemiji, biologiji in patologiji.

Gospa Curie ni proslavila svojega ženskega imena samo v znanstvenem svetu, ampak je bila tudi prava ženska-mati, pristna slovanska ženska duša v idealni službi za blagor človeštva.

Popravi. V 1. št. žisa knj. XVI. str. 4, II trikrat doho; str. 5, II v ručkách... hravé, honbé; str. 6, I trdi F. V. Krejčí, v Praze, Dienstag. V pesmi Redovnica spada izraz »strašan« v novo vrsto; Ljubiti sama; str. 10, I Jana je puhnílo.

KNJIGE IN REVIJE

Uredništvo je prejelo:

»LJUBLJANSKI ZVON« št. 6 vsebuje na uvodnem mestu L. Mrzela odlomek iz knjige »Trbovlje«, čigar končne besede: »mi čuda, če vsi, kar nas je iz Trbovelj doma, razmišljamo o tem, da je treba izpremeniti sistem« so prav v tem času aktualne. Univ. prof. dr. Fr. Kidrič nadaljuje svojo »Ustanovitev slovenske stolice v Ljubljani«, Bratko Kreft pa priobčuje začetek drugega dejanja svoje vesele slovenske legende »Kreature«, ki od daleč spominjajo na našega vsaj za sedaj »neprekosljivega« Krležo! Nadaljujeta se romana Fr. Bevka »Človek brez krinke« in M. Jarca »Črna roža«. Zvezek vsebuje tudi T. Seliškarja »Pesmi iz cikla Erose«, ki očitujejo sorodnost karakteristike prikazovanja doživetij v njegovih prozi. Zanimiva za odnose med Iv. Cankarjem in Fr. Govekarjem so nadaljnja Cankarjeva dunajska pisma; še bolj zanimive so pa Govekarjeve opombe. Sledijo rubrike: Sodobni problemi, književna poročila, gledališki pregled in glose. »Ljubljanski Zvon« izhaja mesečno ter stane celoletno Din 120. Naroča se pri upravi: Ljubljana, Šelenourgova ul. 3.

Prof. Ljuba D. Jurkovič: OSNOVI JUGOSLOVENSKOG NACIONALIZMA, psihološko sociološka studija. Prvi zvezek biblioteka »Pobratimstvo« v Ljubljani, Vegova ul. 4/I, str. 28, cena? Brošura je izšla v lični opremi (tiskarna »Slovenija« v Ljubljani). Zanimivo eklektično delo, v katerem imajo citati iz del »slovenačkoga« filozofa dr. Fr. Vebra značilno viogo. O brošuri si »pridružujemo« pravico daljšega referata.

AVTO NE ZAŠTRUPLJA OZRAČJA

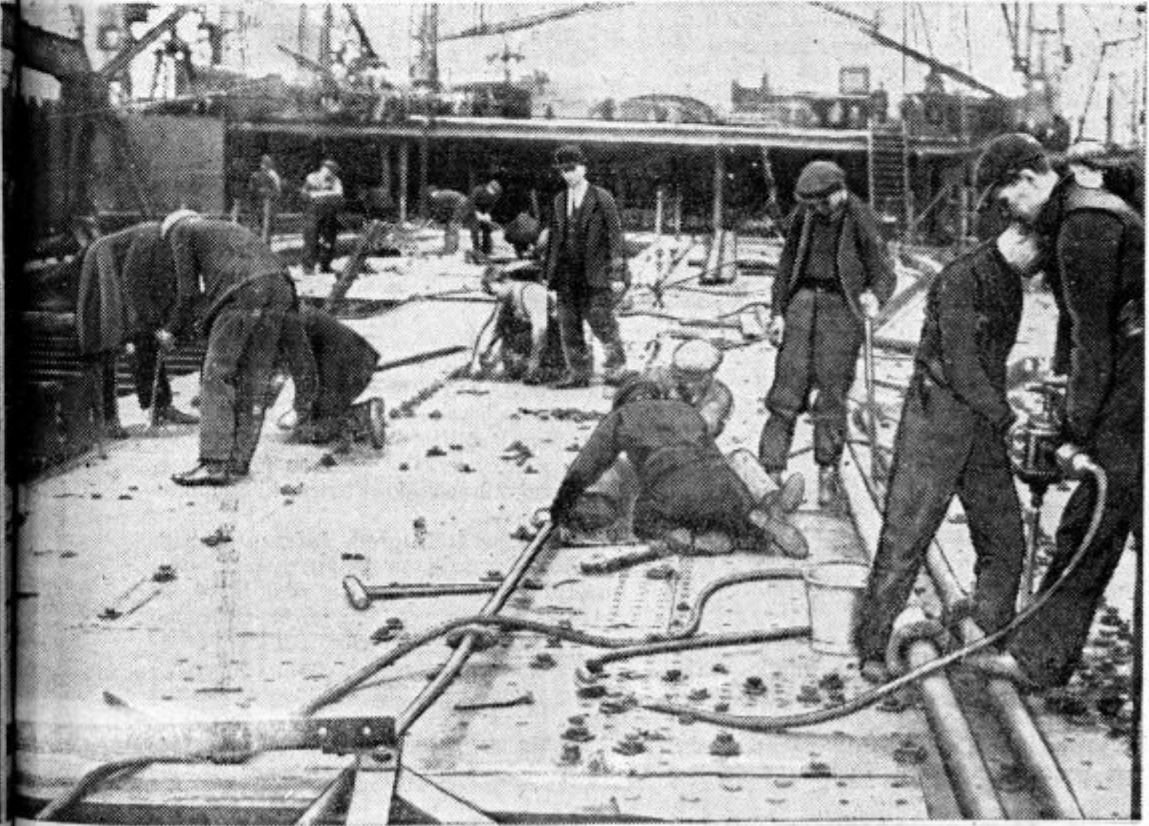
Iz dnevne kronike so znani nešteti primeri, da so se ljudje zastrupili zaradi izpuha avtomobila. Vse take nesreče se navadno tako pripete, da pusti nekdo delj časa teči motor v zaprtem prostoru, ali pa da uhajajo skozi poškodovano izpušno cev plini v notranjost zaprtega avtomobila. Da bi pa avtomobili zastrupljali tudi zrak po mestnih ulicah in cestah, je prazna bajka. Po ulicah, kjer je velik avtomobilski promet, sicer res pride v zrak precej strupene izpušne plina, vendar pa njega množina še zdaleka ni tolikšna, da bi bila zdravju nevarna. Vročji izpušni plini se takoj dvigajo kvišku in jih veter raznese in razredči. Merjenja po ulicah velemest so pokazala, da znaša množina nevarnega plina v zraku redkokdaj več ko poldrugo stotinko odstotka. Le na posameznih odvetnih točkah so izmerili do dve stotinki odstotka, kar pa še zmerom ni prav nič nevarno.

gornji vrsti (od leve proti
desni): Mandžurska cesarica na
svojem obisku v novi prestolnici
Hsinking — Angleška gledališka
umetnica Diana Wynne Jones —
Načelnik francoskega generalnega
štaba Weygand (v prvem delu) —
V drugi vrsti (od leve proti desni):
Delo na ogromnem angleškem
parniku »Britannia« (75.000 ton),
ki ga bodo septembra spustili v
morje

V spodnji vrsti (od leve proti
desni): Elegantne dame na slovi-
tih konjskih dirkah v Auteuilu
(Francija) — Nemški pisatelj
Thomas Mann s svojo ženo
v New Yorku — Delo na
ogromnem angleškem parniku
»Britannia« (75.000 ton), ki ga
bodo septembra spustili v
morje

Z DEŽJA POD KAP

N A D A L J E V A N J E

Za sedaj rešena, se tovariša pozorno ogledujeta na okoli. Kraj je videti čisto neobljuden. Ako sta res v izlivu reke, sta pristala na levi breg. Zavijeta jo torej v tej smeri, severnice jima še treba ni. Ne tiru ne sledu ni o prebivalcih.

Kakor je domneval Lamuš, sta zasedila ostrig v obilici. Obstaneta in jih použijeta okoli dvanajst, da se okrepi. Oborožena z neizogibnim nožem, ki nujno krasí pas vsakemu dobremu jamborašu, jih trgata, razklepata in srebata, kramljajoč o svojih doživljajih.

»Pa bi bilo tudi mogoče,« sklene naposled Jafrezo, »da sva na osredku med dvema rokavoma reke.«

»No in potem? Kaj bi si bila na boljšem?«

»Ker ni mogoče ostati v tem položaju, se vrneva na brodek. Na korenovniku odrežem dve palici, potlej bom poskusil narediti iz njih dve vesli za silo. S tem se bova predročila v reko. Prej ali slej že naletiva na koga, da se zmenimo.«

Za sekanje lesa je bil Lamuš pripraven. A ko ga je bilo obdelati, je moral priznati, da nič ne razume. Prepustil je torej opravke Jafrezu, ki je svoje dni coklaril po Fougèreskem gozdu in mu je to znanje sedaj prav hodilo, sam pa odšel na ogledi ob reki.

Ze debelo uro je Bretonec robotal, da se mu je znoj cedil po sencih, akoprav je bil v senci, ko je zagledal svojega tovariša. Jan je tekel na vse pretege in bil očitno od sile razburjen. Otepal je z rokama liki mlin na veter in govoril besede, ki jih od daleč ni bilo razumeti.

»Nisva na otoku!«

»In to odkritje te tako podžiga?« reče Ivo in si otare čelo z rokavom, ki se je bil že posušil.

»Ne. Nekaj drugega. Tigri so v soseski.«

»Tigri? Ali si gotov?«

»Zasledil sem jih v pesku.«

»Hudika! Ali si ti že videl tigre?«

»Sem, v Parizu, na živalskem vrtu ob nedeljah.«

»Jaz pa še nikoli, niti na slikah.«

»Da si jih videl, bi te minilo vsako veselje, srečati se z njimi pod milim nebom.«

»Pred nočjo jih morda ne bo. Tedaj pa bova že na potu. Potem pa bi bilo

bržkone dovolj, ako se zakuri velik ogenj, da jih odpodiva.«

»Bengalski ogenj menda?« izusti Parizan.

Jafrezo se v zadregi popraska po glavi. Tudi tokrat ne razbere hudomušnih besed. Tako mi je pri duši, da bi najrajši ladjico povlekel za seboj in brez odlašanja odtegnil od kraja.

Dogodki mu niso pustili časa, da bi bil dovršil ta čin umikanja.

Ko napoveduje svojo nakano Lamušu, začujeta rjojenje, ki ju prešine z grozo do mozga. Hkrati zapazita, kako se valovi ločje pod telesom, dirjajočim proti njima.

Zaradi udobnosti je bil Jafrezo prinesel oba kosa lesa k čolnu in ju obrezoval torej poleg njega.

»Ježeš! Za Boga milega! Zdaj sva pa v kaši«, klikne in se pokriža.

»Stori kakor jaz,« mu dahne Lamuš.

Z eno nogo stoji na robu leve strani na ladjici in pritiska nanjo z vso svojo težo, pri tem pa vleče k sebi desni rob. Jafrezo ga posnema. Pod dvojnimi pritiskom se ladjica prevezne in pomoli hrbtnico kvišku. Bil je zadnji čas!

Komaj se jima je ta obrambni ščit poveznil čez glavo, ga strese grozen sunek. Obenem zadoni novo tuljenje, strašnejše od prvega. To je tiger, ki je v skoku planil na njiju.

»Pred solnčarico sva zdaj na varnem,« se šali Jan.

»Močli!« mu zakriči Bretonec. »Meni ni, da bi burke uganjal.«

★

Pod pritiskom sonca hlapi vroča soppa iz vlažnih tal, ki se venomer kvassijo. Čepeč pod tem novim poveznikom, se tovariša kar cedita od znoja. Pri vsem tem jima zobje šklepečejo od straha. Razočaran v svojem pohlepu hodi tiger, še vedno rohneč, okoli ovire, ki mu brani do plena.

Lamuš se drži spred, Jafrezo pa zad. O svojih vtiskih se lahko menita, premestiti pa se ne moreta radi klopi, ki ju loči. Navzlic razburjenju Bretonec ni izpustil svoje sekirice, edinega orožja, ki ga imata; nož je namreč prešibkega vzorca, da bi se mogla zanesti nanj.

Kmalu se začuje bolj oddaljeno rjojenje kot odmev na prvo tuljenje nju-

nega sovražnika. Novo telo telebne na les njunega oklepa, da se mu sprednji del zarije v tla.

V mrtvaškem molku, ki nastopi za prvim navalom, razločata nesrečneža mogočno sopihanje, ki prihaja zverema iz žrela. Čutita rezki duh po menažeriji, ki zaudarja od njiju. Da bi dobil nekoliko svetlobe, je Jan odmašil veho v čolnu. Skozi to luknjico posije solnčni pramen. Spričo svetlobe, ki se jima je vrnila, se tudi zrak nekoliko zboljša. Kmalu stresejo novi naskoki ladjico, vmes pa odmeva tuljenje. Toda zmagovito se protivi vsem napadom.

Druga tišina, brezkončna in polna nepokoja.

Kaj si pač utegneta misliti mladeniča, sključena v takim položaju, da se moreta le iztežka gibati? Vročina, otrplost, bojazen, vse se zdi združeno, da jima oslabi srčnost in uniči voljo.

D A L J E

TOBAK BREZ NIKOTINA

Nemškemu državnemu inštitutu za raziskovanje tobaka se je baje posrečilo odgojiti tobačne rastline, ki ne vsebujejo prav nič nikotina. Ne gre tu za tobak brez nikotina, kakršen se lahko izdeluje s pomočjo pravičnega fermentiranja ali izločanja nikotina s kemičnimi postopki, marveč za čisto botanično selekcijo nenikotinske tobake rastline.

VEZANJE SNOPOV

DIVI PARADIŽ!

MARGITA MATCHES

N A D A L J E V A N J E

Sedemnajst divjakov z vseh vetrov Južnega Tihega morja je sestavljalo posadko Nuole. Bili so lepo raščeni pogumni dekci ter navdušeni mornarji.

Dva dolga niza banan sta visela raz sprednji jambor na jadrnici. Imeli smo za nekaj dni tudi debele zelenolupinaste pomaranče malo grenkega okusa, poleg tega pa veliko košaro citron za osvežitve pitne vode. Ostalo nam je tudi še nekaj jajc.

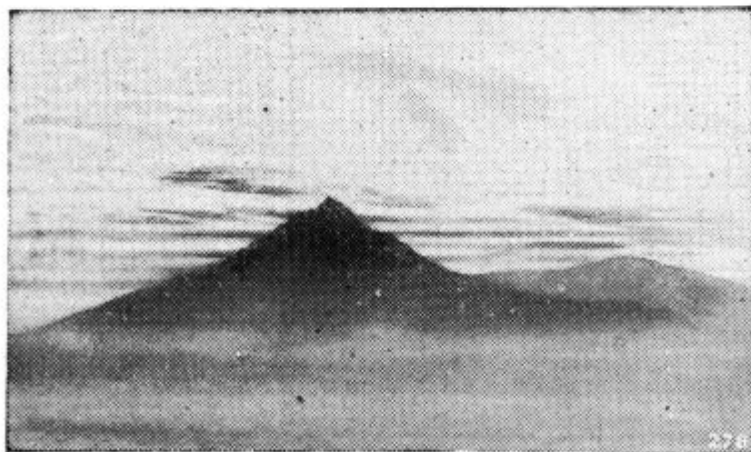
Prejšnji kapitan na Nuoli je bil Škot. Najbrže je njegova štedljivost kriva, da je bila ladja tako zanemarjena. Kapitan in vodja posadke sta klela, da je kar grmelo, toda od tega se ladja ni začela popravljati in ker se je bližalo viharno vreme, je bilo treba hitro popraviti jadra. Toda na ladji je bilo le malo platna.

Pluli smo ob obali Nove Gvineje. Dve uri se je ladja mirno pomikala po gladki vodni površini, gnana od malega stroja, čigar silo smo uporabljali ob mirnem vremenu. Nenadno pa je prestalo brnenje v trebuhu ladje in obstali smo kakih sedem milj od obale. Nihče se ni razburjal razen kapitana in inženjerja, kajti čas ni igral nobene vloge v našem življenju. Pihal je lahek vetrič, potegnili smo jadra, ki so se le rahlo napihnila v

Poglavar plemena glavorezov s svojim sinom

poigravajočem se vetru in tako smo prav polahko drseli naprej, dokler ni spet zabrněl motor v ladji.

Ognjenik Karkar

Imeli smo na ladji tudi »srečonosca« in sicer malega belega kakaduja z lepim rumenim grebenom. Vsi smo imeli radi živalco zlasti pa inženjer, ki je pre sedel z njo v naročju po cele ure.

Spala sem to noč spanje pravičnega. Prinesli smo z Jimom in Brearlijem na krov naš mali radio in pod zvezdnatim nebom poslušali godbo daljnega sveta. Celo kanaki so prenehali čebljati v krogu in so pozorno poslušali glasove iz vsemirja.

Jadrnico so hoteli baš zasidrati pred obalo Nove Gvineje, ko sem se zbudila

ob koralne čeri v belo peno, v sinji daljavi nad obzorjem so pa ležali svetli oblaki kakor grebeni ledenih gora.

Ostati smo morali en dan v Dylupu. Gospodar nam je prišel naproti v čolnu. Pogostil nas je s suhimi klobasami. Bil je zelo vesel, ker smo mu pripeljali neki les, ki ga je že dolgo časa čakal. Na kosilo je povabil potem vse, ki so se hoteli njegovemu pozivu odzvati. Tako smo splezali po lestvi v njegov čoln drug za drugim, vsi razen kapitana in prvega mornarja.

Med nami in obalo so se raztezale ko-

Plantaža Dylup

zgodaj zjutraj. Tavalji smo več ur naokrog in čakali zore. Pogledala sem skozi okence in videla pred sabo malo luko kot sliko v lepem okvirju. Ognjenik se je dvigal strmo iz modre vodne gladine. Bil je Kalkar, ki običajno ne deluje, vendar pa se še vedno dvigajo črni žvepleni dimi iz njegovega preko tri kilometre širokega žrela. Navzlic temu leži ob njegovem vznožju zaupno in vdano večja naselbina sredi rodovitnih plantaž.

Deset minut kasneje sem zajela razkrov združeno lepoto Južnega Pacifika na en pogled. Ležali smo kake četrt milje pred vhomom v pristanišče. Na kopnem za luko je bilo Dylupovo posestvo okrog obdano s palmami. Vabljiivo so ležale v hladni senci visokih zelenih dreves nizke s slamo krite kočje. Ne daleč pred nami se je razbijala modra voda

ralne čeri, preko katerih je pljuskala peneča voda. Pri malo nerodnem vodstvu bi se nam prav lahko zgodilo, da bi nas vrglo valovje ob nevarne pečine. Sicer se pa čoln sploh ni mogel čisto približati obali, ker je pred njo ležalo skalovje. Iz te zadrege me je rešil West, ki me je enostavno naložil na rame in odnesel na suho.

Dylupova hiša je stala na holmcu. Nekoč je morala biti udobna in prijetna, kar je dokazovala prostorna veranda in pa njena široka vrata. Toda tudi tukaj, kakor v večini kolonialnih postojank južnega Tihega morja so se videli sledovi razpadanja. Nekoč je bilo pobočje, ki je vodilo do bungalova, pravi vrt, sedaj je bil ta prostor divje preraščen s tropskim rastlinjem. Hiša je bila nekoč tudi lepo pobarvana, toda mnogi viharji

so ji izlivali barvo in les je kazal spet svojo otožno obupno sivino. Gostoljubnost in odkritosrčna ljubeznivost pa sta dala domovanju prijazen in dobrodošel smehljaj. Na verandi so nas že čakali na mizi neizogibni viski, soda in pivo. Železna postelja z debelo žimnico, nekaj starih stolov in dve napol polomljeni mizi, to je bila vsa oprema.

Pozneje smo se sprehajali po plan-taži, kjer nismo opazili nikjer zapuščenosti. Korakali smo po ravnih stezah med visokimi palmami, kjer je bila trava lepo in čisto porezana in kokosov sad zložen v redkih razdaljah v kupe. Na dolgih letah se je sušila koprja in njen prijetno sladki duh mi je ostal še dolgo v nosnicah. Vmes so bile tudi grmade kokosovih lupin, ki jih uporabljajo tod zaradi pomanjkanja lesa kot kurivo.

Ob sončnem zahodu je bila poslovilna večerja, kjer smo napili drug drugemu na srečno bodočnost, nato smo se pa veseli podali proti bregu. V čoln so nas prenesli divjaki.

Kapitan in prvi mornar sta nas že nestrpno pričakovala, ker sta hotela odjadrtati še pri dnevu.

Tako smo se podali znova po svetu. Kot darilo sem odnesla iz Dylupa vejo sladkih malih banan in iz palmovega listja spleteno košarico limcn.

Nato se nam je pripetila nesreča. Kakadu, ki smo ga imeli na ladji, je imel navado, da se je gugal na ograji nad krmilom ladje ter se sprehajal od tod po železni palici do železne shrambe za vodo in nazaj. Bili smo že precej oddaljeni od Dylupa, ko se nam je pokvaril stroj. Napaka pa ni bila težka in sam

Naš inženjer z belim kakadujem

inženjer se ni nad njo preveč jezil. Kmalu je stroj spet v redu deloval, in ladja se je pomikala v običajnem tempu naprej. V tem hipu pa nastane krik med mornarji. Kakadu! Glejte kakaduja!

Pogledali smo v brazdo, ki jo je ladja puščala za nami, kjer se je otepal v vedno večji razdalji naš kakadu, brez pomoči, brez moči in brez nade na rešitev. Kapitan, ki je bil sicer zelo uslužen gospod, ni hotel zaradi ptice še nadalje izgubljati časa, ker je imel že itak zamudo, toda tukaj je prišla našim ljudem spet na pomoč mala nezgoda. Spet se je ustavil stroj. Hitro smo spustili lestvo iz vrvi in rešilni čoln, toda ljudje so se vrnili po kratkem času z žalostno vestjo, da je vodna struja zanesla ptico in da je ni mogoče najti. Inženjer je gledal mrko pri tej vesti. Izginil je pod krov v svojo kabino in ni ga bilo več na spregled.

D A L J E

MANJŠINSKO VPRAŠANJE

Pred malo meseci je v Parizu izšla velika in lepa knjiga *Le Slesvig* (izd. Pédone). Jacques de Coussange — s pravim imenom Mme Pierre de Quirielle — podaja v njej prodirno razpravo o pravicah narodov. V francoščini je to edino popolno delo glede Slezviga, mejne pokrajine, za katero se pripravata Danska in Nemčija. Pisateljica, ki je že pogosto pokazala zanimanje za slovanske zadeve, nas kaj urno preveri, da je od sile zanimivo, primerjati danske in slovanske skušnje pred in med vojno, kakor tudi po njej. Na obeh straneh srečujemo isti način pronicanja. Namestu Holstein čitaj: Štajerska; namestu Slezvig: Koroška — pa bo zgodovina nemškega prediranja po osmozi blizu enaka.

Manjšinsko vprašanje je spet nekam oživele, zlasti ker ga je stalni poljski član

pri Društvu narodov, grof Raczyński nedavno spravil na dnevni red, zahtevajoč učinkovito zaščito narodnih manjšin. Glede tega je nemško stališče današnjih dni dovolj znano: plemenska ali rasna teorija. Francosko pojmovanje opredeljuje Jean Bourgoin v tedniku *«Echo de Belgique»* 9. maja. češ, duh bo zmagal raso: »Vdanost narodnim svoboščinam, skupnost izročila in čustvovanja, zamisel domovine, kakor jo pojmuje Schiller v *Viljemu Tellu*, Renan v razpravi *«Qu'est-ce qu'une nation?»*, Mickiewicz v *Slovanih*, Njegoš v *Gorskem Venču*, ta npravstvena in obenem politična ideja bo jačja od teorije, osnovane na mogočnosti nagona in na klicu krvi.«

D.

Č L O V E K I N D O M

OMARA ZA PERILO

Gospa Mara: Meta, jaz občudujem red, ki ga imaš vedno v omari za perilo. Vse imaš tako lepo razvrščeno in urejeno.

Meta: O, saj nisem imela vedno tako. Spočetka mojega gospodinjstva, tedaj, ko sem se omožila in imela le oni dve omari, ki spadata k opremi zakonske spalnice, ni bilo prav tako. V teh dveh omarah sem imela pač premalo prostora za obleko in perilo in nikoli nisem mogla med perilom imeti reda. Naposled sem si pa le nabavila dvokrilno, belo lakirano omaro, s primernimi razpredelki, samo za perilo, kakor vidiš sama. V sredino omare sem pustila narediti tudi predale, da hranim v njih razno barvasto perilo, nogavice, trikotažno perilo in slično. Sedaj mi ni treba vezati perila s trakovi, kakor je to delala moja mati, za kar bi jaz tudi ne imela niti časa niti smisla. Primerni razpredelki mi omogočajo red, da se posamezni komadi ne premaknejo. Z druge strani pa se mi zdi neobhodno potrebno imeti za perilo posebno omaro, kajti perilo se kolikor toliko vendar naleze onega duha od vrhnje obleke, čeprav je vselej pustiš, čim se slečeš viseti nekaj časa ob oknu, da se ohladi in prezračí. Perilo mora imeti tisti posebni vonj po svežosti, ko ga vzameš iz omare. Dokler sem imela vse v eni omari, perilo in obleko, je imelo perilo vedno nekak vonj po zatohlosti. Gotovo boš prišla tudi ti do tega spoznanja, da je treba imeti za perilo posebno omaro.

Mara: Tebi je to bilo pač lahko. Imaš veliko stanovanje, zračno in svetlo prednjo sobo v kateri je taka velika, lepa, bela omara kar v okras, toda jaz nimam take prednje sobe, saj veš, le ozek, precej teman hodnik, kjer je komaj prostora za obešalnik. V spalnici pa mi tudi ne kaže, da bi mogla namestiti še eno omaro za perilo poleg dveh, ki jih že imam, pa tudi če bi jo dala napraviti iz istega lesa, kakor je spalnica. In vendar bi tako nujno potrebovala tudi jaz posebno omaro za perilo.

Meta: Saj vendar ni treba, da imaš za perilo visoko omaro, ki bi bila res nerodna v tvoji spalnici, pač pa si lahko omisliš predalnik ali komodo, kakršne so imele naše babice. Stopajo baš sedaj zopet v modo. Taka komoda bi v tvoji spalnici lepo stala ob steni med okni, kjer imaš sedaj cvetlično stojalo, menda pač samo zato, da izpolniš dotični prostor med oknom.

Mara: Vidiš, to je dobra ideja. Sama bi ne prišla nanjo.

Meta: V teh predalih imaš dovolj prostora za posteljno, namizno in telesno perilo. En predal pa bi si jaz na vsak način določila za ročno delo, šivanje, razne blagove, čipke, krpice itd., ki nam delajo povsod napotje in povzročajo nered.

Mara: Ti si pa res zelo praktična. Saj sem vedela, da mi boš znala svetovati. Taka komoda s tremi predali bi pač zadoščala za moje perilo. V spodnji predal bi porazdelila posteljno perilo, rjuhe, prevlake, brisalke, v srednjega namizno perilo in tak mal drobiž, prtičke, miljeje, v zgornjega pa telesno... Toda za šivarijo, krparijo, ročno delo bi ne ostalo prostora, kajti več kot treh predalov bi komoda pač ne smela imeti, če hočem, da bo lična...

Meta: To imaš prav, toda ker je prostor med okni dovolj širok, bi bili ti predali pač predolgi, zaradi tega težki za odpiranje, jaz bi si na tvojem mestu dala razdeliti tako, da bi bila v vsaki vrsti po dva predala, potem bi imela pač prostora za vse.

Mara: To je pa zopet izborna misel. Še jutri stopim do svojega mizarja, da mi naredi načrt in proračun, ko se vrnem s počitnic, jo bom morda že lahko imela, če bo proračun sprejemljiv. U—a.

ZA MISLEČE GLAVE

132

Štiri števila

Štiri različna števila naravnega številčnega reda so takšna, da je njih vsota enaka produktu največjega z najmanjšim, prištevi še produkt obeh drugih števil. Katera števila so to?

133

Inteligenčno vprašanje.

All je nekak izgubljenega, o čemer vemo, kje je?

DAMSKI GAMBIT

Igrano 11. maja na turnirju za svetovno šahovsko prvenstvo

Beli: Bogoljubov

Crni: Aljehin

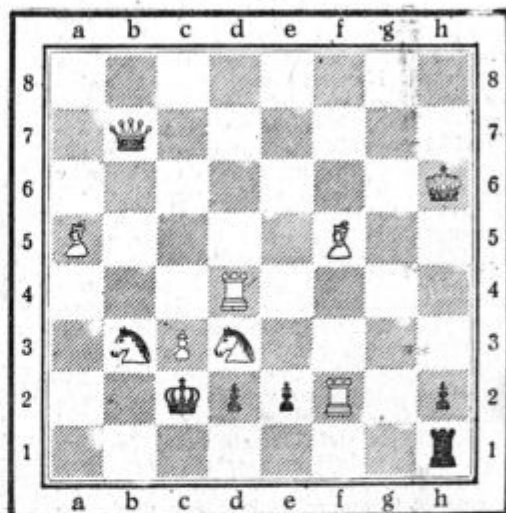
1. Sg1-f3	e7-e6
2. e2-e4	d7-d5
3. d2-d4	d5xc4
4. Sb1-e3	a7-a6
5. e2-e3	b7-b5
6. a2-a4	b5-b4
7. Se3-b1	Sg8-f6
8. Lf1xc4	Lc8-b7
9. 0-0	e7-e5
10. Sb1-d2	c5xd4
11. e3xd4	Lf8-d6
12. Tf1-e1	0-0
13. Sf3-e5	Sb8-d7
14. Le4-b3	Ld6-e7
15. Sd2-e4	Sf6-d5
16. a4-a5	Dd8-e7
17. Dd1-d3	Ta8-d8
18. Dd3-g3	Le7-f6
19. Le1-d2	Sd7-b8
20. Ta1-c1	Dc7-e7
21. Lb3-a4	Td8-c8
22. Dg3-b3	Lf6-g5
23. Se4-e3	Texc1
24. Te1xc1	Tf8-d8
25. g2-g3	Sd5xe3
26. f2xe3	Lb7-d5
27. Db3-d3	De7-b7
28. Tc1-f1	Ld5-e4
29. Dd3-c4	Le4-d5
30. Dc4-d3	Td8-f8
31. Se5-e4	Ld5-e4
32. Dd3-e2	Lg5-e7
33. Sc4-b6	Sb8-c6
34. De2-h5	Le4-g6
35. Dh5-f3	Se6xa5
36. Df3xb7	Sa5xb7
37. Tf1-c1	Tf8-b8
38. Sb6-d7	Tb8-d8
39. Te1-e7	Lg6-e4
40. Sd7-b6	Le7-d6
41. Te7-e1	h7-h6
42. La4-d1	Ld6-f8
43. Kg1-f2	e6-e5
44. Te1-e8	Td8xe8
45. Sb6xc8	Sb7-a5
46. Sc8-b6	Le4-d3
47. Sb6-d5	Sa5-c4
48. Sd5xb4	Ld5-c4
49. Ld2-e3	Sexb2
50. Le3xb2	Lf8xb4
51. d4xe5	Kg8-f8
52. Ld1-b3	Kf8-e7
53. Kf2-e2	a6-a5
54. Lb2-d4	h6-h5
55. Lb3-a4	g7-g6
56. La4-b3	Le4-f5
57. Lb3-d5	Lf5-e2
58. e3-e4	a5-a4
59. Ke2-e3	g6-g5
60. Ke3-e2	Ke7-f8

61. Ke2-e3	Kf8-g7
62. Ke3-e2	Kg7-g6
63. Ke2-e3	g5-g4
64. Ke3-e2	Le2-b1
65. Ke2-e3	a4-a3
66. Ke3-e2	Lb1-e2
67. Ke2-e3	Le2-b1
68. Ke3-e2	a3-a2
69. Ke2-d1	Lb4-e5
70. Ld5xa2	remis.

PROBLEM 74

Haglund

Častno priznanje budimpeštanskega šahovskega kluba

Mat v dveh potezah

Rešitev problema 72

1. Lb5-d3!, e4:d3 (a). 2. b4-b5 1....
2. Ld3:e4! Sicer ne posebno komplicirano, zato pa duhovito!

Rešitev problema 73

1. Df7-a2, Kd4-c5 (a) 2. Da2-b3 1... c7-c5 (b) 2. e2-e3+! 1... d7-d5 (c) 2. Tb3+ 1... d7-d6 (d) 2. Tb2-b4+, Kd4-e3, 3. Lal-d4 niat 1... e4-e3 (c) 2. Tb2-b5+.

I V E R I

Pogosto govorimo o bližnjem tako, kakor da je nas samih sama popolnost.

Biard

*

Obrekovanje deluje kakor oljna maroga, njen madež se širi na vse strani.

*

Strahopetec se skriva za besedo »ljudje«, da odvrne od sebe odgovornost za svojo opravičljivost.

Cendsillon.

*

Veliko načelo je: vračati hudo z dobrim.
Budna.